

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Serisul săptămânal nu se
primesc. — Macarșcripte nu se
reținut.

INȘERȚATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Döcker, Harnisch
Schalen, Rudolf Mosse, A. Oppolitz
Kochhofler; în Budapesta: A. V.
Goldberger, Kissel Bernat; în
București: Agenția Havaș, Suo-
cursiile de România; în Ham-
burg: Karovs & Liebmans.

Prețul inserțiilor: o seriă
garantată pe o coloană 8 cr. și
30 cr. timbra pentru o publi-
care. Publicării mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
seriă 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

A N U L I X

„Gazeta” iese în ziua-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
târgul Inului Nr. 30 etagiu
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 16.

Brașov, Mercuri 22 Ianuarie (3 Februarie)

1897.

Congres socialist în Ungaria.

Cine ar fi crezut înainte de asta cu șapte ani, când s'au ivit în Ungaria primele mișcări socialiste, că astăzi vom avea să ne ocupăm chiar cu un congres socialist, ținut în totă forma și după toate regulile.

Acest congres, până acum în Ungaria unic în felul său, s'a intrunit Duminică trecută în Budapesta, dând o puternică dovadă înaintea lumii întregi, că socialismul a prins și în Țera unghurască rădăcinii, ce nu se vor mai pute stărpi nici prin baionetele gendarmilor, nici prin momelile și promisiunile miniștrilor.

Și până acum s'a dat de repetite-ori alarmă prin presă, s'au ținut meetinguri socialiste, ici-colo s'au ivit chiar și conflicte între socialiști și puterea publică: toate acestea însă au avut mai mult un caracter local. Dér congresul de care vorbim este mărturie, că astăzi stăm față cu-o mișcare sistematică și organizată, a căreia putere crește vădând cu ochii.

La congres au luat parte în ziua primă vre-o 150 de delegați maghiari, germani, slovaci, sârbi etc. reprezentând vre-o 45 de comune din toate ținuturile Ungariei; o parte din delegați însă, după cum aflăm din diare, au fost opriți în cale de solgăbirii și gendarmi, așa că n'au putut ajunge la timp să ia parte la congres.

Spiritul, ce a predominat în congres, trebuie să inspire îngrijirile cele mai serioase. „Nu vreau patriă, nici Dunnedeu, ci vreau pâne!” Acesta era refrenul celor mai multe vorbirii ale membrilor congresului.

Chiar dela început, președintele Pfeifer făcând în vorbirea sa de deschidere unele enunțuri, prin care arată, că ei au un scop comun: socialismul democrat revoluționar; pentru ajungerea acestui scop, ei s'au lăpș-

dat de ori-ce considerațiuni de naționalitate și de clase. Protestă contra celor ce-i deosibesc pe ei în clase, numind pe unii socialiști agrari, pe alții socialiști industriali etc. Acesta, dișe, se face numai cu scop de-a produce confuziă; ei însă toți sunt una, toți sunt socialiști democrați și din principiile lor nu vor ceda nici o iotă, chiar decă toate temnițele s'ar umplă cu ei.

Nisuițele și scopurile conducătorilor congresului se vęd mai lămurit din înfăcărările discursurii, ce s'au încins asupra punctului prim al ordinii zilei, privitor la starea muncitorilor agricultori. Aici toți vorbitorii au fost de acord în a se plânge contra favorisării capitaliștilor și contra asuprirei micilor proprietari. Rënd pe rënd au arătat, cât de apăsător este poporul, care, cum dișe unul dintre vorbitori, „el apără patria cu sângele său, el susține mai cu sémă statul și cu toate acestea este despoiat de toate drepturile, începând dela alegerea unor simpli păzitori până la alegerea de deputați”. Altul dintre vorbitori dișe, că el a fost crescut în frica de Dumnezeu, dér miseria l'a făcut să-și piardă ori-ce credință și ori-ce iubire de patriă. „E lucru de ris a vorbi de agitatori străini; poporul”, dișe același vorbitor, „n'are lipsă de agitatori pentru ca să înțelgă, că el n'are drepturi”.

În spiritul acesta s'au ținut mai toate discursurile și s'a văcut, că socialiștii se simt foarte încurajați prin succesele obținute până acum. Prima mișcare organizată a socialiștilor s'a ivit în 1891 la Oroshaza, în comitatul Bichis, ea însă a fost suprimată prin autorități și conducătorii socialiști au fost condamnați la închisori grele. Asemenea s'a întâmplat și la Hodmezövásárhely. Cu toate acestea mișcarea socialistă tocmai în acel ținut luă dimensiuni

mai mari, așa că la alegerile din urmă de deputați dietali socialiștii și-au pus candidați în 11 cercuri, dintre cari în 4 cercuri candidații socialiști s'au retras, ér în patru au obținut peste 550 voturi. La alegerile comunale din orașul Temerin, socialiștii au isbutit a-și alege din sinul lor 11 reprezentanți.

Acestea sunt date destul de elocvente. Ele indică un iminent pericol, care amenință statul ungar. E cu atât mai amenințător acest pericol, cu cât stăpânirea unghurască e mult mai ocupată și preocupată de utopiile maghiarisării, decât ca să-și mai întorcă cu seriozitate atențiunea și în direcțiunea acestă.

Și cu toate acestea, mai puține cestiuni sunt atât de ardetore, ca cestiunea socialismului, care încă va răsbuna amar favorurile, ce li-se fac capitaliștilor jidani de dragul maghiarisării, nebagând în sémă văetele poporului băștinaș, care îmbrăncesc sub povara sarcinelor și nedreptăților.

CRONICA POLITICA.

21 Ianuarie.

Evenimentul zilei cel mai însemnat este încă tot călătoria ministrului de externe rusesc, contele Muraviev, la Paris și la Berlin. Diarele din diferitele țări omenteză acest eveniment în felurite moduri, fă-oare din punctul său de vedere; cu toate însă recunosc însemnătatea lui. Părerea generală este, că puternicul domnitor al Rusiei a trimis pe ministrul său în cele două capitale amintite, ca să se pună în înțelegere cu bărbații conducători francoesi și germani cu deosebire în privința cestiunii orientale și să arde părerile Rusiei în privința acestei cestiuni devenite astăzi așa de ardetore. Cele mai multe foi sunt de părere, că între cele trei puteri s'a stabilit un fel de *modus procedendi* comun față cu împărăția turcescă, o procedere, care eschide acțiunea izolată a uneia din aceste

trei puteri și are de scop evitarea unui conflict oriental prin regularea finanelor turcesci și prin introducerea unor reforme așa de necesare în Turcia europeană. Față cu atitudinea puterilor amintite se crede, că nici celelalte puteri europene, și în deosebi Anglia, nu vor întreprinde nimic de capul lor și astfel pacea s'ar păre asigurată încă pe câtă-va vreme.

Nu toate diarele însă împărtășesc aceste vederi optimiste față cu situația generală europeană. Sunt unele, care vęd lucrurile cu totul alt punct de vedere și care cred, că Rusia, cu toate asigurările de pace, cu toate tractările sale față de celelalte puteri, totuși se pregătesc, încet dér sistematice, pentru o acțiune în Orient. Așa 'i se sorie din Petersburg foiei „Münchener allg. Ztg.”, una dintre foile cele mai cumpenite în scirile, pe care le dă cetitorilor săi, că „cu toate desmintirile oficiose, în cercurile bine informate domnesc convingerea, că Rusia se pregătesc încet, dér sigur pentru o acțiune, nu se soie de ce natură, ca în cazul unor surprinderi, ce se pot ivi foarte ușor în Orient, să fiă imediat la fața locului. Părerea această se bazează pe diferite mișcări și ordine de natură militară. Atât în cercurile conducătoare rusesci, oât și la mulți din diplomații străini se manifesteză — deși nu fășiș, dér totuși din alusiuni lesne de înțeles, — părerea, că lucrurile din Peninsula balcanică nu sunt de natură tocmai liniștitore. În genere cercurile competente sunt foarte sceptice față cu sörtea schimbărilor cerute de conferința ambasadorilor dela Sultanaul”.

În privința situațiunei interne a Turciei se sorie următoarele: În Creta starea lucrurilor s'a agravat din nou, în urma unor noue omoruri și a aglomerațiunei Mohamedanilor în orașe. Corăbiile de război s'au mutat dela Canea la Candia. Comisiunea justițiară și-a terminat lucrările și în curënd va părăsi insula. De-asemenea va pleca și comisiunea pentru organizarea gendarmeriei, decă până la 10 Februarie

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Spicuirii

din „Acte și Documente relative la Istoria Renașterii României” publicate de Ghenadie Petrescu, Episcop de Argeș, Dimitrie A. Sturdza, Membru Academiei Române și Dimitrie C. Sturdza.

(P. Br.) Tocmai pe oând conflictul între d-l Dim. A. Sturdza, fostul ministru-președinte al României și P. S. S. Ghenadie Petrescu, fostul Metropolit al Ungro-Vlahiei, ajunsese la culme și cest din urmă se afla internat la mănăstirea Căldărușani, mă pomenii de-odată cu opul, a cărui titlu l'am oitat în fruntea acestui tractat, și la care cum se vede, au conlucrat amândoi acești bărbați distinși prin înalta lor pozițiune socială în stat și resp. în biserică; un op grandios, cuprinzând în 7 tomuri mari și pe 7472 pagini 2353 de acte și documente de cea mai mare valoare pentru epoca de renaștere a statului român; un op, prin care amândoi acești dușmanii de mörte și-au câștigat un merit mare la nașia română!...

Opul începe cu tractatele dintre Principatele Române și Turcia și anume cu cel dela anul 1391 dintre Mircea I, Domnul Țării Românești și Sultanaul Baiazed Ilderim. În înțelesul acestui tractat Principatul României, dimpreună cu Principele său are să se ocăruiască după propriile sale legi și Voevodul României să aibă deplină putere de a face rebel cu vecinii săi și de a încheia legături de amiciă ou dênșii ori și când va voi și prin urmare să fiă stăpân peste viața și mörtea supușilor săi. Conform Art. IV. Domniul creștinul să se algă de cătră Metropolit și de cătră boerii țării.

Acest tractat s'au dat în Nicopolea în anul 805 în luna lui Rebiul-Ebbel.

Tot cam de același cuprins sunt și celelalte tractate ș. a. dintre Vlad V, Domnul Țării Românești, și Sultanaul Mshomet II. din 1460; dintre Bogden III. Domnul Moldovei și Sultanaul Baiazed II. din 1511; și în fine dintre Vasile Lupul, Domnul Moldovii și Sultanaul Mahomed II. din 1634. Aceste tractate ne dovedesc, că pe lângă toate frazele bombastice și înfrumșetiri stilistice ale acestor tractate, Principatele Române erau tocmai așa de suverane

și independente precum sunt s. p. astăzi regatele Saxonia, Bavaria, Würtenberga și celelalte țeri nemțesci față de Imperiul german de astăzi, care se compune din aceste regate sub conducerea supremă a Prusiei.

Urměză condițiunile pentru încheierea unui tractat între Stefan Petru, Domnul Moldovei, Constantin Șerban, Domnul Munteniei și Țarul Rusiei Alexie Mihailovici, în anul 1674, August 10; apoi între Șerban Cantacuzin, Domnul Munteniei și Ioan și Petru Țării Rusiei din 28 Decemvre 1688; și tratatul dintre Dimitrie Cantemir, Domnul Moldovei și Petru cel mare, Țarul Rusiei, din 13 Aprilie 1711. Cele două documente d'intăii sunt autografe ale Țarilor rusesci, prin care acetișta se deobligă a primi Principatele române sub ocrotirea lor și a le apăra în contra dușmanilor creștinătății; învoială espresa de supunere a domnilor români, provădută în tóră formula cu subscrierea și sigiliul lor lipsesce. Dér și al treilea document se pare a fi numai un proiect de tractat dintre Dumitru Cantemir și Petru cel mare, deóre-ce lipsesce și aicea subscrierea domnului român, un atribut esențial pentru-ca tractatul din cestiune să-și capete deplina valoare a unui

document deobligător între partidele contraheute. Ce-i drept, Dimitrie Cantemir a urmat în sensul acestui tractat, a ajutat și sprijinit din rășputeri și în modul cel mai nobil pe ambițiosul său „ocrotitor”, pe Țarul Petru cel mare, înă această, după cum soit este, a fost învins de armele turcesci împreună cu nefericitul principe Cantemir și astfel tractatul întreg a rămas litera mörta.

Urměză tractatele dintre Turcia și Austria, și anume tractatele de pace dela Carlovitz 1699, dela Passarovitz 1718, dela Belgrad 1735, convențiunea dela Constantinopole pentru cesiunea Bucovinei și regularea fruntariei Transilvane 1775, tractatul de pace dela Sistov 1791, etc. etc.

Vin apoi tractatele dintre Turcia și Rusia: tractatele de pace dela Prut 1711, dela Constantinopole 1720, dela Belgrad 1739, dela Kuenik-Kainargi 1774, dela Constantinopole 1784, dela Iași 1792, dela Bucuresci 1812, dela Adrianopole 1829, dela Unkiar-Iskelessi 1833 și alte convențiuni, fermene, documente de limitare etc. etc., apoi corespondențele între Impératul Austriei, Iosif II și Impérătésa Rusiei, Ecaterina II, cari țineau loc de tractate se-

Carnetul învățătorului urban pe anul școlar 1896—97 (cuprinsul tot cam ca al celui alt), de G. A. Popovici. Editura Sa-mitoz. Prețul 1 l. 25 b.

Călimdarul Plugarului pe 1897, edat de Tipografia „A. Mureșianu” din Brașov, a eșit de sub tipar și se espedează ținic. Acest călimdar intră acum în anul al 5-lea, având un cuprins tot mai bogat și mai interesant. De astă-dată în călimdar se cuprind și mai multe chipuri frumoase. Pe pagina primă se află portretul fericitului întru pomenire *Ioan Barac*, ma-rele scriitor poporal dela începutul acestui veac, ăr în text se află scrisă istoria vieții și lucrării lui. Partea calendaristică este mai bogată ca până acum, îndreptându-o și înmulțindu-o după trebuințele ivite, în-semnând până și evangeliile, ce sunt a se ceti în fă-care Duminecă. Pentru a eco-nomisi din spațiu, măsurile de lungime și greutate, competențele de timbre și taxe, taxele pentru postă și telegraf etc. s'au cules cu litere mici de tot. Mai ales tarifa pentru telegrame și taxele postale pentru scrisori și pachete s'au adus pe lung și pe larg după cele man nouă ordina-țiuni postale. Têrgurile sunt de-asemena îndreptate și corectate. Urméază Introdu-cerea de *Ioan Georgescu*, și apoi vine partea literară. Acéstă parte este mult mai bo-gată ca în călimdarele din anii trecuți, cu-prinđend ea singură vre-o 42 pagine cu cele mai frumoase istorisirii, poesii etc., tôte scrise pentru popor și foarte interesante. În partea economică de-asemena se află o seriă bogată de articuli de mare interes pentru plugari, precum: Rotațiunea în eco-nomia comasată, Lucrarea pământului, Tovărășiile economice, Intrebuițarea va-cilor la lucru, Pășunatul vitelor, Văruiul grâului de sémênță, Legumele bostănóse, Culesul și păstratul pómelor și altele. La urmă vin felurite povețe, glume etc. cum și o mulțime de anunțuri.

Călimdarul se află de vânzare la „Ti-pografa A. Mureșianu” în Brașov și la librăria N. Ciurcă; costă și de astă-dată numai 25 cr., ăr trimis prin postă 30 cr. Celui ce cumpără de-odată mai multe esem-plare, li-se dă rabatul cuvenit. Mai cu în-lesuire se pôte comanda de-odată cu înoirea abonamentului la „Gazeta Trans.”

Cursul la bursa din Viena.

Din 1 Februarie 1897.

Renta ung. de aur 4%	122.20
Renta de coróne ung. 4%	99.80
Impr. cáil. fer. ung. în aur 4 1/2 %	123.80
Impr. cáil. fer. ung. în argint 4 1/2 %	102.—
Oblig. cáil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.—
Bonuri rurale ungare 4%	97.85
Bonuri rurale croate-slavone.	98.—
Imprum. ung. cu premii	153.50
Losuri pentru reg. Tisei și Segedin.	140.—
Renta de hárție austr.	102.10
Renta de argint austr.	102.35
Renta de aur austr.	123.65
Losuri din 1860	143.50
Acții de ale Bâncei austro-ungară.	968.—
Acții de-ale Bâncei ung. de credit.	413.50
Acții de-ale Bâncei austr. de credit.	376.10
Napoleoniori	9.51 1/2
Mároci imperiale germane	58.05
London vista	119.75
Paris vista	47.52 1/2
Rente de coróne austr. 4%	101.10
Note italiene	45.30

Cursul pietei Brașov.

Din 2 Februarie 1897.

Bancnote rom. Camp.	9.44	Vënd.	9.47
Argint român. Camp.	9.41	Vënd.	9.44
Napoleon-d'ori Camp.	9.48	Vënd.	9.51
Galbeni Camp.	5.60	Vënd.	5.63
Rabie rusesci Camp.	126.—	Vënd.	—
Mároci germane Camp.	—	Vënd.	—
Lire turcesci Camp.	—	Vënd.	—
Saris. fonc. Albina 5%	100.75	Vënd.	101.75

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

„SOMEȘANA”

institut de credit și economii societate pe acții în Dej.

CONVOCARE.

Acționarii institutului de credit și economii „Someșana”, societate pe acții în Dej, sunt invitați în sensul §§-lor 18 și 19 din statutele institutului la

VII adunare generală ordinară

care se va ține la 20 Februarie st. n. 1897 a. m. la 10 ore în localitatea institutului.

OBIECȚELE.

1. Raportul Direcțiunii și comitetului de revisiune despre gestiunea anului 1896 și distribuirea profitului curat.
 2. Alegerea alor (3) trei membrii în Direcțiune și alor (5) cinci membrii în comitetul de revisiune în sensul §§-lor 27 și 48 din statute.
 3. Esmiterea alor doi membrii pentru verificarea protocolului.
- Dej, în 24 Ianuarie 1897.

Direcțiunea.

Referitor la distribuirea profitului curat de fl. 12496.94 cr. Direcțiunea face următoarea propunere:

1. 5%	la acționarii după capitalul	din emis. I conf. stat. fl.	2500.—	cr.
2. 25%	fondului de rezervă	„ „ „ „ „ „	2499.23	„
3. 10%	tantiema Direcțiunii	„ „ „ „ „ „	999.69	„
4. 4%	comitetului de revisiune	„ „ „ „ „ „	399.84	„
5. 2%	directorului esecutiv	„ „ „ „ „ „	199.92	„
6. 2%	funcționarilor	„ „ „ „ „ „	199.92	„
7. 5%	fondului de pensiuine al funcționarilor	„ „ „ „ „ „	499.80	„
8. 12%	scopurilor culturale	„ „ „ „ „ „	1199.76	„
9. Din restul de fl. 3998.78 cr. se se deie 6% după capitalul din emis.				
II. conform. „Prospectul de subscierii”				
10.	Să se deie 2 1/2%	supradividendă la acționarii	fl.	1661.01
11.	„ „ „	dotatie extra ordinară fondului de rezervă	fl.	1250.—
12.	„ „ „	transpun în contul anului 1897	fl.	692.77
			fl.	395.—
Total				fl. 12496.94 cr.

ACTIVE.

Contul Bilanț.

PASIVE.

	fl.	cr.		fl.	cr.
Cassa în numărar	3864	88	Capital social emis I.	fl. 50000.—	
Cambii de bancă	fl. 187260.50		Versaminte din emis II.		
Cambii cu assig. hipot.	fl. 180222.—	367482	de fl. 5000	fl. 37240.47	87240
Imprumute hipotecare	54307	50	Depunerii spre fructificare		136492
„ pe obligații	10865	—	Fond de rezervă		20808
Effecte	2080	—	„ „ pensiuine		8310
Bon în Giro-Conto	220	81	Creditorii		780
Debitorii	6780	16	Reescompt		170899
			Tantiemă		98
			Dividendă		665
			Deposit		976
			Interese antecip. pe 1897		6831
			Profit transpus	fl. 240.88	
			Profit curat	fl. 12256 06	12496
	445600	85			445600
					85

ESITE.

Contul Profit și Perdere.

INTRATE.

	fl.	cr.		fl.	cr.
Interese după depunerii	fl. 6911.45		Interese: dela cambii	fl. 25444.14	
„ „ reescompt	11109.71		„ „ imprumu-		
„ „ fond de reser.	808.—		„ „ turii hipot.	fl. 3601.23	
„ „ fond de pens.	471.59		„ „ dela impr. pe obl.	860.94	
„ „ capital	506.80	19807	„ „ efecte	166.10	
Spese: salarie și marce			„ „ cont-curent	542.41	
de present	5313.—		„ „ de întirziere, com-		
de birou, tipări-			petință și diverse, conturi	fl. 12986.93	43601
turii etc.	1280.42	6993	Profit transpus	240	75
Chiriă	400.—	42			88
Dare: directă și com.	3242.78				
„ după depunerii	690.13	3932			
Competință de timbru	251	81			
Abscieri	360	—			
Profit curat	12496	94			
	43842	63			

Dej, în 31 Decemvrie 1896.

S. Rus m. p. secretar.

Direcțiunea:

D. Vajda m. p. Dr. T. Mihali m. p. Gregoriu Pușcariu m. p. Dr. Vasillu Ramonczai m. p.
președinte. director esec.

T. Herman m. p. S. Rus m. p. F. Hatosu m. p.

Esaminând conturile de mai sus le-am aflat esacte întru tôte. Dej, în 24 Ianuarie 1897.

Comitetul de supraveghiare: G Pop m. p. J. Lissai m. p. A. Cosma m. p. Mateiu Pop m. p.

A V I S!

Prenumeratiunile la *Gazeta Transilvaniei* se potu face și reînco ori și când dela 1-ma și 15 a fă-carei luni.

Domnii abonați se binevoiască a arăta în deosebii, când voiesc ca espedarea se li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se aboneză din nou se binevoiască a serie adresa lămurit și se arate și posta ultimă. **Administraț. „Gaz. Trans.”**

ANUNCIURI

(insertiuni și reclame)

Sunt a se adresa subscierii administrațiunii. În cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scăđământ, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans.”